

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE—DOCTRINA—JURISPRUDENȚA—ECONOMIE POLITICĂ

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMANĂ SUB CONDUCEREA D-*le*r

C. G. DISSESCU

V. ATHANASOVICI, PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, ALEX. GERBAN, G. MEITANI,
N. POLIZU-MICȘUNEȘTI, C. HAGI-THEODORAKY

SILIU RĂDULESCU
SERETAR DE REDACȚIE

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
3, STRADELA SF. SPIRIDON, 3

B. P. RĂDULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR

Câteva cuvinte despre dreptul de injuncțiune al judecătorului

Ca un corolar al celor ce am spus cu privire la daunele cominatorii ¹⁾, socotim necesar să discutăm și această chestiune, insistând astfel asupra dreptului de injuncțiune pe care judecătorul îl are și prin existența căruia am lămurit teoria atât de controversată a daunelor cominatorii, în sensul că aceste daune au, nu caracterul atribuirii unor daune—interese destinate să repare un prejudiciu cauzat, ci pe acela al unui mijloc de constrângere, bazat pe dreptul de injuncțiune al judecătorului, drept isvorât din nevoea de a face să se respecte ceea ce judecătorul a ordonat, cunoscut fiind că funcțiunea dreptului este de a se realiza și că ceea ce se cheamă a sancționa un drept, nu este decât asigurarea realizării acestui drept.

Din acest punct de vedere, spunând că „ordonner et menacer pour forcer les parties à exécuter leurs obligations est une tendance naturelle aux magistrats”, nu facem alt decât să afirmăm un adevăr prea cunoscut, căci nimeni nu și va putea închipui existența unei armonii sociale într'un stat bazat pe ideea de justiție, fără ca prin aceasta să admitem necesitatea sancțiunilor, pentru a nu lipsi astfel pe judecătorii însărcinați cu menținerea acestei armonii sociale de autoritatea necesară.

În scopul de a lămuri cât mai bine dreptul de injuncțiune al judecătorului, vom căuta să mergem cu cercetările noastre până în timpurile cele mai îndepărtate ale alcătuirii vieții în societate, spre a vedea dacă și în organizația socială a antemergătorilor noștri, și ea fundată tot pe ideea de justiție, judecătorul a avut acest drept, bazat pe aceeași preocupare din timpurile noastre, care reclamă o cât mai grabnică și dreaptă satisfacție a celui ce având un

drept caută să și-l realizeze. Așa, de pildă, în diversele proceduri ale dreptului roman, prima noțiune referitoare la repararea unei nedreptăți, era o noțiune de răsbunare privată, după care victima unei nedreptăți răspundea agresorului prin aceeași nedreptate. Era prin urmare consacrară principiului care da victimei posibilitatea de a și face singură dreptate, principiu care dispărea în același timp cu apariția legii „Aebutia”, care introducând sistemul procedurii formulare, transformă toate condamnățiunile, în condamnățiuni precuniare și aceasta chiar în cazul acțiunilor reale după cum afirmă Căjus: „Ad pecuniarum aestimationem condemnatio concepta est.” (IV. 48). În locul execuțiunilor asupra persoanei, morăvurile timpului și transformațiunile societății, aduc în discuțiune această idee nouă a execuțiunei asupra bunurilor debitorului. Și cum uneori transformarea în bani era imposibilă, s'a admis la această regulă „volens nolens” diferite excepțiuni.

Sub influența pretorului s'au găsit mijloace noi de constrângere, în scopul de a sili pe debitor să și execute obligațiunea luată în natură. De unde și interesul de a ști, dacă pietorul avea sau nu posibilitatea de a ordona sau regulamenta asemenea presiuni asupra voinței debitorului.

Nu poate fi îndoelnic răspunsul, pentru cei cari cunos istoria și principiile fundamentale a procedurii romane din această epocă.

La Roma, pretorul nu avea numai misiunea de a aplica pur și simplu legea (fapt la care uni autori din zilele noastre ar voi să reducă rolul judecătorului), dar și puterea de a și sancționa deciziunile prin o amendă „Omnibus magistratis non tamen duumviris secundum jus potestatis suae concessum est jurisdictionem suam defendere poenali judicio”. (Ulpian L. I. C. III. «Si quis dicendi non obtemperavit»).

În acest scop, pretorul se servea de acțiuni absolute, a căror caracteristică era că creditorul era obligat, după «litis contestatio», să accepte cererea

1) Vezi „Dreptul” No. 18 și 21 din 14 Martie și 4 Aprilie 1920.

de a se executa în natură, cerere făcută de către debitor. «Omnia judicia sunt absolutoria».

Și acțiunea arbitrară era un fel de acțiune absolutorie, după care în urma verificării lui „intentio“, magistratul ordona judecătorului să condamne, afară de cazul în care debitorul nu ar fi oferit o satisfacțiune hotărâtă de el. „Nisi arbitrio resituit, condemna“ era formula uzitată. (Institute, 1. IV. t. VI „De actionibus“ 131).

În afară de acțiunile absolutorii, al căror scop era să ajungă la executarea în natură a obligațiunilor, se întâlnesc acțiunile penale și mixte, care prevedeau ca sancțiune dublul, triplul sau quadruplul sumei care forma valoarea obiectului datorit. Aceasta era una dintre acțiunile cele mai de temut, căci ele duceau de cele mai multe ori la execuțiunea în natură.

Era un fel de pedeapsă care se aplica în totdeauna în caz de neexecutare, cunoscut fiind că, în dreptul roman, neexecutarea obligațiunilor constituia un delict și că debitorii amenințați de această pedeapsă, al cărei quantum era, după împuiurări, dublu, triplu sau quadruplu, se vedeau constrânși să și execute obligațiunile, sau să li se aplice delictul de mai sus.

S'a uzat apoi de clauzele penale care ereau inserate, mai ales în obligațiile de a face sau de a nu face, precum și de infamie.

Procedura extraordinară prevede injuncțiuni pentru livrarea, restituirea sau prezentarea unui lucru.

Acestea sunt injuncțiuni caracterizate prin ideea de a constrânge pe debitor pentru a se executa.

Se poate afirma că, cel puțin în timpul imperiului, judecătorii cunoșteau așa zisele „Comminationes“, fapt care de altfel reese dintr'un titlu din codul Justinian, care avea ca obiect de a refuza autoritatea lucrului judecat unor asemenea amenințări.

„Comminationes, epistolas, programmata subscriptiones auctoritate rei iudicate non habere“¹⁾.

„Le sens de constitutions imperiales qui y sont insérées, spune Esmein, n'est point douteux: elles déclarent ces comminationes nulles et de nul effet, „sauf à savoir si c'est à raison de leur nature même, et de leur contenu, ou seulement à cause de la forme défectueuse sous lesquelles se presentaient dans les hypothèses visées“¹⁾.

În opera citată, Esmein mai spune (pg. 38) că, în evul mediu, în timpul procedurii dreptului roman și dreptului canonic se discuta sistemul daunelor cominatorii, privite ca o injuncțiune, mijloc de constrângere, în Speculum juris a lui Durantis: „Sed numquid iudex qui procepit aliquid solvi certa

die, potest hoc proecipere sub poena dupli vel tripli“.

Din textul lui Durantis (a se vedea în întregime în Esmein, op. cit. pg. 38 și urm.) reese că în secolul al XIII ca și astăzi se discuta legitimitatea daunelor cominatorii, fără îndoială calculate altfel decât pe fiecare zi de întârziere. Din același text reese și raportul existent între daunele cominatorii, ca sistem de execuțiune, și dreptul de comandament care aparținea judecătorilor.

Și din acest punct de vedere, nu trebuie confundată, după cum s'a făcut, jurisprudența în materie de daune cominatorii, cu aceea a condamnățiunilor de acest fel, care ereau obișnuite, în unele provincii din vechea Francie, sub numele de „lieff d'appel“²⁾.

Deși aceste două chestiuni prezintă oareși care asemănări, totuși ele sunt bine distincte, după cum dovedește Durantis.

De asemenea întâlnim ideea că judecătorul are, în afară de dreptul de a tranșa în fapt și în drept chestiunile litigioase și posibilitatea de a da ordine justițabiilor. El putea uza de sancțiuni a căror eficacitate consta în a imprima pedepse, în cazul în care o cerea însăși desvoltarea liberă și justă a afacerilor.

Ideea aceasta se găsește de altfel, admirabil expusă într'o cutumă din secolul al XIV-lea, publicată de Beaumont-Baupré.³⁾

În al XIV și XV secol deasemenea și judecătorii eclesiastici⁴⁾ exercitau puterea de a comanda, de a da ordine, injuncțiuni sub sancțiunea diferitelor moduri de constrângere de care dispuneau atunci.

Găsim o dovadă în abatele I. M. Alliot.⁵⁾ Puterea judecătorilor era, la această epocă, o putere în același timp administrativă și judecătorească. Ceeace de altfel observă și Bodin, care insistă asupra puterii pe care o avea magistratul de a ordona, de a comanda,⁶⁾ și aceeași doctrină este împărtășită și de Loiseau⁷⁾.

2) Guyau. «Répertoire, hoc verbo», spune că judecătorul condamnă partea, afară de cazul în care ar produce cutare sau cutare pierșă în interesul cerut.

3) Acest titlu se găsește în «Livre des droits et des commandements d'office de justice». Întălnim aceeași idee într'o definiție a lui Argentré la cuvântul «territoire», care determină jurisdicțiunea. Ea este astfel concepută: «Cum idesse territorium definiatur in quo quisque terendi ius postestate suo habeat. (Commentarii in consuetudines ducatus Britannie», ed. Paris, 1628; t. 19. v. «Exécuteur», No. 4). În această privință același jurisconsult indică cu multă distincție diferența între judecători și arbitri, cari, lipsiți de puterea de constrângere, cunosc bine cauzele, dar nu adevărată jurisdicțiune (Ibid. No. 2. 3. 4.).

4) Cel puțin «ordinarii», după părerea lui Esmein op. cit. p. 40.

5) «Visites archidiaconales de Josas» (finele sec. XV.), passim. Întălnim aproape la fiecare pagină această formulă: „el injunximus sub poena amendae ut...“.

6) «Les six livres de la République» t. III. ch. v. edit. Genève, 1629, p. 429—430.

7) «Traité des offices». t. 1. ch. v. No. 19 și urmât.

1) «Revue trimestrielle du droit civil» „l'Origine et la logique de la jurisprudence en matière d'astreintes“, 1903. t. II, p. 37. text. și No. 4.

Aceeași teorie o întâlnim și în secolul al XVIII-lea. Jousse o reproduce pe deantregul, referindu-se la legile romane, atunci când discută despre definițiunea jurisdicțiunilor ¹⁾. În acest sens, el spune că, jurisdicțiunea propriu zisă este cunoștința sau noțiunea alipită de magistratură („est notio quae magistratui compellit, suivant Cujas, in paratillis”). Ea consistă în a emite decrete și hotărâri și a da asigurări; și vorbind despre „imperium”, observă că este inseparabil și inerent jurisdicțiunii, având în același timp și puterea și jurisdicția. Astfel este în Franța jurisdicția magistratilor și judecătorilor ordinari. Acelaș autor, opune admirabil în evidență importanța rolului judecătorului când zice: „En effet, la juridiction seroit illusoire et inutile si le magistrat qui l'exerce n'avait le droit de contrainte pour faire exécuter ses mandements et celui de pouvoir réprimer, du moins par une punition modique (modica coercitione), ceux qui sont rebelles à ces mêmes mandements”. ²⁾

1) Jousse, „Traité de l'administration de la justice” Paris 1771 t. 1. p. 2 și 340.

2) Aceeași putere o are judecătorul în dreptul englez. Detalii prețioase găsim în această privință în teza d-lui Adrien Gérard—„Des torts ou délits civils en droit anglais”. (Rennes 1910).

Mai întâi ce este injuncțiunea? Un mijloc judecătorec prin care un individ care vatămă drepturile legale ale cuiva este împedat de a continua sau de a reîncepe asemenea acte delictuoase (Encyclopedie, vol. VII. V. «Injonctions», p. 247-248). Cu alte cuvinte injuncțiunea este o piedică care oprește comiterea unor fapte delictuoase (imperative); «mandatory injunctions», când se dă ordin defendorului de a repune lucrurile în starea în care se gaseau înainte delictului. (Encyclopedie vol. VII. p. 225-226). Mai este «injunctiunea interlocutorie („interlocutory injunction”) care are de scop să mențină statut-quo; «injonctiune perpetuă» sau definitivă («perpetual, final injonction») dată după ce s'a decis asupra fondului—«at the hearing of the merits» (Pollock—p. 190, 194; Encyclopedie, vol. VII. p. 257-258, citate în lucrarea indicată pg. 387).

Cazurile cele mai frecvente în care tribunalele engleze aplică injuncțiunea, sunt cazurile de vătămare (nuisance). În general judecătorii englezi nu acordă injuncțiuni decât atunci când prejudiciul cauzat și de care se plânge reclamantul e ireparabil și permanent. Tribunalul răspunde prin neșativă când răul cauzat este temporar sau intermitent, accidentul sau minim. Este nevoie ca prejudiciul să fie serios.

În afară de aceasta, așa zisele „courts of records», adică tribunalele importante, au dreptul să pedepsească prin închisoare sau amenzi pe ³⁾ celi cari le disprețuiesc autoritatea, neținând în seamă hotărârile date.

În organizarea judecătorească a Statelor-Unite întâlnim aceeași putere, care nu este întrebuițată decât în cazurile de „Writs” (un fel de ordonanțe de referé, pe care judecătorii Statelor-Unite au dreptul să le dea în diferite materii. De altfel, cu privire la injuncțiune în America. D-l Werinx se exprimă în lucrarea sa „L'Organisation judiciaire aux Etats-Unis” (1909) astfel: „L'équité, à son tour, inventa pour le besoin de certaines causes, dans lesquelles le droit coutumier ne permettait pas de faire bonne et prompte justice, un writ plus énergique, l'injonction”, etc. (1202). Acelaș autor spune: «Il s'en fait un usage courant dans la procédure entre simples particuliers et dans les démêlés de citoyens avec les fonctionnaires pour prévenir de la part de ceux-ci, l'abus de certains pouvoirs mal définis par les lois». (pg. 204).

Protocolul grefierilor („Nouveau style et protocole des notaires, tabeleons, greffiers et autres praticiens”) ne procură documente destul de interesante. El se referă la municipalitatea Parisului (Chatelet) și modelele de judecată sunt făcute în numele lui „Gabriel, baron et seigneur d'Al'egle, Saint, Just, Meilleuctoz et Saint-Vidier et de Pressol, conseiller chambellan du roy nostre Sire, garde de la Prévosté de Paris”. (Lettres d'assises, p. 1000 v)

Sub rubrica: „Commission à nettoyer un puits», Esmein (op. cit. pg. 431 de unde împrumut aceste date), găsește câteva pasagii care dovedesc că puterea de a ordona era mult practică în secolul al XIII-lea. În cazul arătat era vorba de a se curăța și goli un puț care se surpase. «Et par ces mêmes personnes (ceux qui formaient la commission), mandons au premier sergent de la Prévosté sur ce réquis qu'au paiement des dits taux et impost il contraigne ceux qui pour ce seront à contraindre par priuse de leurs biens et autrement par toutes voyes et manières douces et raisonnables», etc.

Tot așa dintr-o carte a lui Torbeau (Institutes du droit consulaire) se poate extrage un pasagiu ³⁾ prin care se dovedește că, uneori, dreptul de a comanda, de a proc da prin injuncțiune și amenințări, era chiar revendicat de către judecătorii cari nu aveau o jurisdicțiune de excepțiune (L. 1, tit. ch. II)⁴⁾.

Judecătorii dispuneau de următoarele sancțiuni pentru a forța părțile să-le respecte hotărârile luate: închisoarea, deținerea, daune—nterese, etc.—(toate cuprinse într-o ordonanță din 1667—asupra procedurii civile).

«Claude de Ferrière de asemenea insistă asupra diferitelor sancțiuni de care judecătorul putea dispune pentru a se face ascultat. Și în acest sens pomeneste despre amenda arbitrară și condamnarea la daune-interese. ⁵⁾

Morna ⁶⁾ ne arată că parlamentul uza adeseori de condamnări la daune-interese, care în vechiul drept erau arbitrară și depindeau de împrejurări ⁷⁾.

3) «Du pouvoir aux juges consuls de faire défense à leurs justiciables de plaider ailleurs que par devant eux».

4) În «Institutes du droit consulaire en jurisprudence des marchands-Paris, 1682 pg. 194, se arată puterea judecătorilor consulari de a opri pe justiciabili de a pl da în altă parte decât înaintea lor, ca un fel de putere regulamentară. Aceeaș idee se arată într-o împrejurare unde se citează un caz personal (este vorba de Torbeau); ordonă ca numitul P. să fie transferat în altă închisoare pentru că, abuzând de calitatea sa de concierj, nu lăsa „de vaquer dans la rue».

5) «La jurisprudence du Digeste, onférée avec les ordonnances royales, les coutumes de France et les décisions des cours souveraines», Paris 1627. t. I. p. 184.

6) „nt. Mornacii opera”, Paris 1721, sur le loi 15 II. de recep. IV, 8.

7) Guy de Rousseau de La Combe, „Recueil de jurisprudence des pays du droit écrit coutumier”, Paris, 1736, V^o, Dommages-Intérêts, No. 1.

Ele erau moratorii și compesatorii și prezentau uneori și caracterul unei pedepse civile.

Astfel le consideră artic. I al ordonanței din 1677 sus citată și expresiunea „à peine de dommages-intérêts“ era destul de cunoscută în vechiul drept. (Esmein, op. cit. pg. 47 text și nota 5).

Rezultă din cele până acuma arătate că, în dreptul roman și în vechiul drept francez, judecătorul avea puterea de a ordona, reglementa și da injuncțiuni, pentru a constrânge pe aceia dintre debitori cari nu voiau să cedeze injuncțiunilor judecătorești.

Dacă această chestiune nu poate fi îndoelnică pentru trecut, o mare problemă se pune pentru timpurile actuale și anume aceea de a se ști dacă în dreptul modern, judecătorii posedă încă dreptul de a da injuncțiuni.

Transformările aduse organizării societății, consecință a marelui revoluțiuni franceze, au retras ele judecătorului beneficiul puterii pe care o avea în vechiul drept?

Asupra acestei chestiuni părerile sunt împărțite și se pare că majoritatea celor cari au discutat-o înclin în a contesta judecătorului posesiunea puterii de a ordona încă injuncțiuni. Rămâne ca într'un viitor articol să încercăm să dovedim că, prin continuarea unei astfel de puteri, între vechiul drept și dreptul modern există o perfectă armonie și că pentru judecător dreptul de a ordona injuncțiuni formează una dintre prerogativele cele mai de seamă ale funcțiunii ce are de îndeplinit în societate.

Vom căuta de asemenea să discutăm această chestiune și în dreptul nostru—dreptul anterior codului civil—pentru a vedea dacă și vechiul nostru judecător avea posibilitatea să ordone, reglementeze, să constrângă pe debitorul recalcitrant. În această privință marele nostru jurisconsult Degré, de atâta vreme dispărut, ne dă oareșicare indicațiuni de care ne vom folosi în expunerea noastră.

GRIGORE GR. PURICESCU

Criteriul de Judecată

Reproducem cu plăcere din *Cuvântul Dreptății* ce apare la Chișinău, acest articol în care d-l Hagiescu-Miriste sintetizează cu mult simț juridic și de practică judecătorească noimele de conducere în distribuirea justiției.

Legea ajutată de puterea noastră de pătrundere va constitui farul care în justiție ne va lumina calea pentru a ajunge la limanul dorit: descoperirea adevărului.

Sufletul judecătorului sbuciumat de valurile inexactităților, spuse de ambele părți, căutând fiecare — de cele mai multe ori — să ascundă tot cece

la-ar fi puțin prielnic, va trebui să-și impună liniștea și puterea de pătrundere necesară ca să se strecoare, înlăturându-le.

Această putere, cu timpul, prin practica funcțiunii va fi atât de dezvoltată, încât va permite magistratului ca unui bun cârmaci, să treacă prin toate furtunile create de curențele păgubitoare adevărului.

Faptele odată constatate și legea care ar urma să se aplice stabilită. Ii se impune încă, să se preocupe de modul cum legea se prezintă și anume: dacă din felul redactării ei sau al spiritului legiuitorului, ar avea posibilitatea să facă uz de înțelepciune, deci de bunătățile sufletului și să hotărască în toată libertatea eșită din aceste însușiri; sau că legea va fi atât de rigidă, că nu i-ar mai permite altă apreciere decât aceea — strivitoare de inimă — a adagiului: *Dura lex sed lex*.

Judecătorul știe că legea este produsul rațiunii omenesti, din care cauză a și fost numită „rațiunea scrisă“ dar va trebui să considere că și înțelepciunea, eșită din bunătate, ne-a dat încă un criteriu de aprecia dreptatea și acesta este: *Echitatea*.

Rațiunea ca produs al creierului omenesc cu funcțiuni limitate, are dar o margine; echitatea însă, rezultat al sufletului infinit nu are limită, așa că la bazele ei cuprinde legea și justiția.

Trebue dar să avem totdeauna în vedere că dacă în trecut din rațiune a eșit justiția: „dintelui pentru dinte“, din înțelepciune mai apoi a rezultat principiul echității: iubiți pe cei ce vă fac rău. Din așa largă bunătate s'a născut, prin urmare, dreptul de-a pedepsi, ca un rezultat al iubirii oamenilor, creat ca să moralizeze, iar nu ca să distrugă.

Acest sistem atribue justiției un suflet care palpită, plin de grija atât a descoperirii adevărului faptelor, cât și a aplicării cu înțelepciune a legii.

Fără suflet, justiția ar fi constituit o perfectă mașină cu elemente de o fineță uimitoare, care ar fi lucrat numai prin puterea de elasticitate a resorurilor sale.

Ea, ar fi făcut astfel o operă mecanică, iar nu divină.

Dacă înțelepciunea prescrie judecătorului că în aprecierile sale, sentimentul de milă să nu-i lipsească, nu este mai puțin adevărat că și o indulgență răn plasată acelor cari nu o merită, poate vătămă interesele cetățenilor corecți.

În puterea de pătrundere a judecătorului, pe lângă tactul necesar, bunul simț, o inteligență vie are o deosebită însemnătate și spiritul de analiză, care permițându-i să înlătore frazele retorice, îl va pune în măsură să reducă la adevărata lor valoare, actele prezintate și rațiunile invocate pentru a le susține.

În descoperirea adevărului, judecătorul se va servi

uneori și de practica ce a dobândit ca să citească în sufletul celui ce vorbește.

El va reuși să degaje ceva indefinit în privirea justițiabilului, care vorbind caută să ascundă adevărul. În acest scop îl va lăsa să istorisească în toată libertatea.

De multe ori îi va cere ca cele spuse să le reproducă adversarului ca și cum, în fața lui, i le-ar spune pentru a i le aduce aminte. Din această împrejurare multe observațiuni psihice se pot face. Ezitațiunile în vorbire, înghițiturile în sec, privirile deturnate, în loc de a fi ținute ținută în ochii celui cu care vorbește — afară de vre-o prea mare perversitate — sunt rezultatul emotiv al sufletului celui nedrept.

Foarte adeseori, aceste observațiuni, — punct de plecare al cercetărilor pe lângă alte înfime indicii — dau mai târziu deplina convingere, după ce sub impulsunea lor s'au putut strânge probele decizive în cauză.

Indicațiunile pornite din sufletul justițiabilului — de mult ori în neputință de a-l ascunde — au, dar, însemnătatea lor în descoperirea adevărului.

Dar, afară de pătrundere și mai presus de toate, judecătorul trebuie să uite că este om cu legături de familie, sociale, cu variate trebuințe, între cari și dorința de avansare se poate număra, cât timp legi serioase, care să o garanteze nu se vor face (¹).

În momentul când hotărăște, lupta nobilă ce întreprinde, pentru a nu fi indus în eroare și a putea da dreptate celui care o merită, pune sufletul său în așa delicată situațiune în cât, cercetând mereu în direcțiunea razei de lumină a adevărului, la sorgințea căreia intervede soarele dreptății, ca și un apostol oficiază sub strălucitoarea lui lumină.

Sufletul ajuns la atâta perfecțiune, va pierde și amorul propriu — rău plasat — al ambițiunilor, prevalo-rilor de opiniune sau al oricăror alte influențe, care nu i-ar da voie altfel să zică că conștiința lui este împăcată de a-și fi făcut datoria atunci când a pronunțat hotărîrea.

Fără această pregătire, cunoștința legilor și superioara inteligență nu sunt de folos în distribuirea justiției. Din contră, ele pot fi izvorul nedreptății celei mai strigătoare, permițând cu greu instanțelor superioare să desființeze rezultatele lor nedrepte.

Chișinău

I. HAGIESCU-MIRIȘTE
Inspector judecătorec.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTITIE

SECȚIA II

Audiența dela 2 Aprilie 1920

Președinția D-lui Gh. Stoicescu, președinte.

Piros Carapanos cu Leonida Gussi

EXPROPRIERE. — TRANSMISIUNEA PROPRIETĂȚII. — URMĂRIRI SILITE. —
ART. 3, 50, 51 ȘI 53 DIN DECRETUL-LEGE DELA 16 DECEM. 1918.

IPOTECĂ. — CREDITOR IPOTECAR. — URMĂRIREA AVEREI MOBILE A DEBITORULUI. — ART. 1718 ȘI 1828 C. CIVIL.

HOTĂRÎRI JUDECĂTOREȘTI. — DISPOZITIV. — TEMEIURI DE FAPTE ȘI DE DREPT. — EROARE. — DACĂ ATRAGE CASAREA HOTĂRÎRII.

¹⁰ Potrivit dispozițiunilor decretului-lege din 16 Decembrie 1918, relativ la determinare a pământului cultivabil supus exproprierii, transmisiunea proprietății dela expropriat la Stat, operându-se numai la data consemnării prețului de către stat, urmează că înainte de această dată, orice urmărire trebuie făcută numai în mâinile și asupra averii celui expropriat.

²⁰ Dispozițiunile art. 1828 cod. civil care permite creditorului ipotecar a urmări vânzarea imobilelor ce nu-i sunt ipotocate, numai în cazul când cele ipotocate nu ajung la plata creanței sale, fiind o excepție dela dispozițiunile art. 1718 din codul civil, potrivit cărora debitorul este ținut să îndeplinească obligațiunile sale cu toate bunurile ce-i aparțin, atât mobile cât și imobile, nu pot fi întinse peste limitele pentru cari au fost create, astfel că întrucât prin această excepție nu s'a avut în vedere decât proibirea urmăririi imobilelor, un creditor ipotecar este în drept să ia orice măsuri de conservare și să urmărească averea mobilă a debitorului său, independent de orice urmărire sau măsuri de conservare asupra averii imobile.

³⁰ Ceeace constituie o hotărîre judecătorească fiind dispozitivul iar nu temeiul pe care ea se sprijină, urmează că un temei chiar greșit de ar fi, nu poate atrage casarea hotărîrii dacă ea se poate menține pe alte considerațiuni juridice.

No. 33. — Casată, în urma recursului făcut de Piros Carapanos, decizia Curții de apel București s. II No. 143/919 în proces cu Leonida Gussi.

S'a citit raportul făcut în cauză de d-l consilier Aurel Procopiu
S'au ascultat d-l avocat Dem. Negulescu în dezvoltarea motivelor recursului lui Carapanos și d-nii avocați Al. Ionescu și C. Cernescu în susținerea recursului lui Gussi.

1) D-l Corneliu Botez, eminentul consilier al Curții de Casație, a scris un important studiu de legiferare în această privință.

Curtea deliberând,

Asupra recursului lui Piros Carapanos astfel motivat :

«Violarea art. 53 din decretul-lege de expropriere, și a art. 51 și 54 întrucât Curtea îmi înlătură mijloacele mele de apărare, sub cuvânt că pe cale incidentală nu pot fi discutate.

«Omisiune esențială și violarea art. 50 din menționatul decret, de oarece Curtea nu se pronunță asupra apărării mele că dreptul creditorului ipotecar se transformă într'un drept asupra prețului din momentul depunerii lui la Cassa de depuneri, căci numai atunci părțile expropriate sunt purgare de ipotecă.

«Omisiune esențială, violarea art. 1785 C. civ., căci Curtea nu se pronunță asupra mijlocului invocat de mine că dela 1908 dobânzile nu mai au caracter imobiliar nefiind garantate de ipotecă și deci decretul-lege de expropriere nu mai este aplicabil, fiind vorba de creanțe chirografare.

«Violarea principiului că toată averea debitorului formează gajul creditorilor săi, întrucât Curtea mă consideră creditor ipotecar și îmi respinge cererile de sechestrul și urmărire de venituri.

Având în vedere decizia supusă recursului din care rezultă că, în Iulie 1919, Piros Carapanos a cerut tribunalului de Ilfov înființarea unui sechestrul asigurător pe averea mobilă aflată pe moșia Bordușanii Mari, proprietatea debitorului său Leonida Gussi, compusă din cereale, nutrețuri, vite, instrumente, etc. pentru despăgubirea sa de plata creanței de 200.000 franci în aur cu dobânzile tot în aur, de 5 % dela 1 Mai până la 1 Septembrie 1915 și de 8 % dela 1 Septembrie 1915 până la achitare, creanță constatată prin actul autenticat la No. 6296 din 17 Martie 1905 de notarul Grigore N. Fortuna, în Atena, și garantată cu ipoteca înscrisă asupra acelei moșii sub No. 20 din 15 Aprilie 1905; că această măsură de asigurare a fost încuviințată prin jurnalul No. 4707/919 și s'a efectuat de portărelul Iliescu prin procesul verbal din 15 August 1919; că, în August 1919, pentru despăgubirea aceleiași creanțe ipotecare, Piros Carapanos a cerut înființarea urmăririi generale asupra jumătății din veniturile aceleiași moșii, urmărire care s'a încuviințat prin jurnalul No. 5204/919 și s'a efectuat de portărelul Iliescu prin procesul-verbal din 16 August 1919;

Că Leonida Gussi prin petițiunile înregistrate la No. 23845 și 23846/919 a făcut contestațiune pentru desființarea acestor urmăriri cerând și daune pentru pagubele suferite pe motiv că, în urma expropriării pentru utilitate națională a moșiei Bordușanii-Mari, Piros Carapanos a încetat de a fi creditorul său pentru sumele conservate prin inscripțiunea ipotecară, și un alt debitor, Statul, s'a substituit proprietarului expropriat;

Că tribunalul, prin sentința No. 170/919, desființând sechestrul asigurător și urmărirea generală de venituri, fără acordare de daune, ambele părți au făcut apel la Curtea din București;

Având în vedere că Curtea de apel din București a respins cererile de sechestrul și urmărire de veni-

turi pe motiv că potrivit dispozițiilor decretului-lege de expropriere, moșia Bordușanii-mari fiind declarată expropriată și ipoteca desființată, Piros Carapanos devenise creditorul Statului asupra titlurilor de rentă ce se vor consemna de Stat drept preț al exproprierei; că, astfel, creanța este asigurată și în afară de orice pericol care să justifice luarea măsurilor de asigurare cerute;

Văzând dispozițiunile art. 3, 50, 51 și 53 din decretul-lege din 16 Decembrie 1918 relativ la determinarea pământului cultivabil supus exproprierei și condițiunilor acestei exproprierei;

Considerând că din aceste dispozițiuni de lege rezultă că legiuitorul ocupându-se de efectele expropriării a lovit de indisponibilitate părțile declarate expropriate, cu începere dela data decretului No. 3681 din 14 Decembrie 1918, adăogând că transmiterea proprietății dela expropriat la Stat nu se operează decât prin consemnarea prețului de către Stat și numai dela data consemnării acestui preț; că de aceea, și ca urmare a acestui principiu, decretul prevede că numai dela data consemnării prețului ipotecile și celelalte drepturi reale se găsesc desființate, iar titularii acestor drepturi devin creditorii Statului pentru titlurile de rentă depuse în plată; că, tot ca urmare a principiului de mai sus, decretul prevede că nici o urmărire, sechestrul sau propriere nu se poate face în mâinile Statului până la data consemnării prețului, de unde rezultă că înainte de această dată urmăririle se fac numai în mâinile și asupra averii celui expropriat;

Că, în speță, este necontestat că prețul exproprierei nu s'a depus și nici nu este definitiv fixat, părțile găsindu-se în apel la Curte contra deciziunei comisiunei județene în ce privește acest preț; că, dar, creanța lui Piros Carapanos nu este plătită și Curtea de apel a nesocotit dispozițiunile decretului de expropriere, mai sus citate, când a declarat desființată ipoteca, iar pe creditor decăzut din dreptul de a lua măsurile de conservare cerute;

Considerând că, după art. 1718 c. civ., debitorul este ținut să îndeplinească obligațiunile sale cu toate bunurile ce-i aparțin, atât mobile cât și imobile; că art. 1828 c. civ., care permite creditorului ipotecar a urmări vânzarea imobilelor ce nu-i sunt ipotecate, numai în cazul când cele ipotecate nu ajung spre plata creanței sale, fiind o excepție dela regula art. 1718, ea nu poate fi întinsă peste limitele pentru care a fost creată; că, astfel dar, întrucât această excepție nu are în vedere decât prohibirea urmăririi imobilelor, un creditor ipotecar este în drept să ia măsuri de conservare și să urmărească averea mobilă a debitorului său independent de orice urmărire sau măsură de conservare asupra averii imobile;

Că, în speță, Piros Carapanos a urmărit nu numai veniturile moșiei lui Leonida Gussi ci și averea mobilă, compusă din cereale, nutrețuri, vite, instrumente, etc., aflate pe acea moșie; că această urmărire fiind independentă de calitatea sa de creditor ipotecar, decretul-lege de expropriere nu era aplicabil și Curtea de apel numai printr'o greșită aplicare a lui i-a respins cererea de a urmări averea mobilă;

Considerând că din concluziunile scrise în sensul cărora Curtea de apel constată că și-a făcut apărarea Piros Carapanos, rezultă că acesta a susținut că dispozițiunile decretului de expropriere îi permite să-și conserve dreptul său de ipotecă asupra părții neexpropriate în cazul când nu este complet plătit din prețul părții expropriate; că asemenea a mai susținut că, pentru dobânzile dela 1908 înainte, creanța sa încetând de a mai fi ipotecară, conform art. 1785 c. civ., dispozițiunile decretului de expropriere nu-i sunt aplicabile; că, însă, Curtea de apel omite să se pronunțe asupra acestor mijloace de apărare esențiale în cauză și prin aceste omisiuni pronunță o deciziune nemotivată;

Că, dar, motivele de casare sunt întemeiate și recursul urmează să fie admis.

Asupra recursului lui Leonida Gussi:

Având în vedere că Leonida Gussi apelând la Curte sentința tribunalului numai în ce privește cererea sa de daune, întrucât tribunalul respinsese cererile de sechestru și urmărire de venituri ale lui Piros Carapanos, Curtea de apel i-a respins apelul în lipsă de dovezi; că recurentul a declarat că retrace motivul prin care impută Curții că a omis să se pronunțe asupra probei cu martori spre a stabili daunele și că menține numai motivul prin care impută Curții că a denaturat actul autentic la No. 6296 din 17 Martie 1905, caracterizând acest act ca o donațiune făcută lui Piros Carapanos, de către socrul său Gh. Gussi pe când, susține recurentul, el este o constituire de dotă făcută de Georghe Gussi ficei sale Caliopi Carapanos;

Considerând că este adevărat că instanța de fond ocupându-se de caracterul juridic al actului autenticat la Atena la 17 Martie 1905, intervenit între Georghe Gussi și Piros Carapanos declară că el are de obiect constituirea unui dar în favoarea lui Piros Carapanos; că întemeiată pe această interpretare, Curtea recunoaște în persoana lui Piros Carapanos un creditor personal al lui Leonida Gussi reprezentantului defunctului Georghe Gussi, iar nu creditor în calitate de soț dotal al soției sale Caliopi Carapanos; că prin recursul său Leonida Gussi tinde a se recunoaște că interpretarea dată de Curte actului dela 17 Martie 1905 este greșită; că acest act are toate caracterele unui act dotal și ca atare Piros

Carapanos nu ar putea cere decât împărțirea averei rămasă dela defunctul Georghe Gussi, iar nu urmărirea moștenitorilor ca niște simpli debitori;

Considerând că astfel formulat, motivul de casare este îndreptat contra interpretării actului dela 17 Martie 1905, care formează unul din temeiurile deciziunii supusă recursului;

Considerând că ceea ce constituie o hotărâre judecătorească nu este temeiul pe care ea se sprijină, ci dispozitivul, acea parte a hotărârei care rezumă soluțiunea dată litigiului de către judecător; că un temei chiar greșit de ar fi, hotărârea nu poate fi casată dacă ea se poate menține pe alte considerațiuni juridice;

Considerând că, în specie, L. Gussi obținând câștig de cauză nu are interes de a se plânde de motivele pe care se întemeiază hotărârea; că această hotărâre odată casată în întregul ei, cade împreună cu temeiurile ei, fiind reputată că n'a existat nici odată; că la Curtea de trimitere se va pune din nou în discuțiune sentința apelată și părțile pot invoca atât vechile mijloace cât și altele ce nu au fost formulate mai înainte; că dar acest recurs urmează a fi respins ca fără interes.

Pentru aceste motive, admite recursul lui P. Carapanos, respinge recursul lui Leonida Gussi.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI

SECȚIA IV

Audiența dela 28 Ianuarie 1920

Președenția d-lui N. Bădescu—Roșiori, consilier.

Cristea Dumitriu cu Vasile Dumitriu

ÎNCEPUT DE DOVADĂ SCRISĂ.—MARTORI.—ADMISIBILITATE.—ART. 1917 COD. CIVIL.

MARTORI.—PERDEREA TITLULUI CREDITORULUI.—CAZ DE FORȚĂ MAJORĂ.—ADMITEREA PROBEI TESTIMONIALE.—APRECIEREA SUVERANĂ INSTANTELOR JUDECĂTOREȘTI.—ART. 1198 COD. CIVIL.

1° Pentru ca un act să constituie un început de dovadă scrisă, pe care să se poată întemeia cererea unei dovezi testimoniale, nu este suficient că el să emane de la partea căreia se opune, ci trebuie ca să existe o corelațiune între faptul pe care voește a-l dovedi cu martori și acela care îl face verosimil.

2° Cu toate că potrivit dispozițiunilor art. 1198 c. civil, dovada cu martori este admisibilă, atunci când pierderea titlului creditorului este rezultată dintr'o cauză de forță majoră furt sau luare prin violență, totuși oportunitatea și utilitatea ei este lăsată la suverana

apreciere a instanțelor judecătorești care pot s'o încuviințeze sau s'o respingă după împrejurări.

No. 109. — Respins apelul făcut de Cristea Dumitriu contra sentinței comerciale No. 418 | 919 a Trib. Ilfov s. II-a comercială dată în proces Vasile Dumitriu s. a.

S'a ascultat : D-nii avocați G. Aslan din partea apelantului și I. A. Vasilescu din partea intimatilor.

Curtea,

Asupra apelului lui Cristea Dumitriu, contra sentinței No. 418 | 919 a Trib. Ilfov s. II-a comercială, prin care i s'a respins acțiunea și suplimentul de acțiune ce-a intentat contra lui Vasile Dumitriu și Nicolae Dumitriu;

Având în vedere că reclamantul Cristea Dumitriu cere prin acțiunea sa, și suplimentul de acțiune ca, Vasile Dumitriu și Nicolae Dumitriu să fie obligați a-i plăti suma de 100.000 lei ce reprezintă partea sa aferentă din tovărășia exploatațiunii hotelurilor Avram și Radu—Vodă, cum și despăgubirile ce i-au oprit;

Având în vedere că Trib. Ilfov s. II-a comercială, statuând asupra acestei acțiuni și-a suportatului de acțiune, prin sentința sa cu No. 418 din 18 Iunie 1919 și a jurnalului cu No. 1395 din 27 Iunie 1919, le-a respins, pe temeiul motivelor de drept și de fapt prevăzute înrânsele, pe care motive Curtea găsindu-le juste și întemeiate și le însușește în totul;

Având în vedere că reclamantul Cristea Dumitriu cere și în instanța de apel a i se încuviința dovada cu martori, spre a stabili că o asociație în participatie a existat într'e dânsul și frații săi, susținând că scrisorile din 6 Martie 1912 și 19 Februarie 1914 constituiesc un început de dovadă scrisă, care conform art. 1197, în asemenea caz o face admisibilă:

Având în vedere că pentru ca un act să constituie un început de dovadă scrisă, nu este destul ca el să emane dela partea căreia se opune, ci trebuie să existe o corelațiune între faptul pe care voești al dovedi, și acela care-l face verosimil; astfel conținutul scrisorilor din 6 Mai 1912 și 19 Februarie 1914 prin care Vasile Dumitriu, între altele, solicită pe Cristea Dumitriu a veni în București, nu poate fi considerat ca un început de dovadă scrisă când din ele nu reiese cea mai mică urmă despre existența asociației în participatie ce se tinde a dovedi;

Că dar, așa fiind, într'u cât aceste scrisori nu constituiesc un început de dovadă scrisă, în lipsa unui asemenea act dovada cu martori fiind inadmisibilă urmează a fi înlăturată;

Având în vedere că Cristea Dumitriu mai susține că, în afară de aceste scrisori, a mai avut și altele din partea lui Vasile Dumitriu, în care se cuprindea obiectul și condițiunile asociației în participatie,

scrisori care prin violență din parte-i i-au fost sustrate de acesta, punându-l în imposibilitate de-a face dovada asociației, cerând în baza art. 1198 al. IV c. civ. care prevede că atunci când creditorul a pierdut titlul ce-i servea de dovadă printr'o cauză de forță majoră, proba testimonială este admisibilă, a-i încuviința dovada cu martori pentru stabilirea acestor fapte și conținutul acestor scrisori;

Având în vedere că, dacă este adevărat că după dispozițiunile art. 1198 c. civ., dovada cu martori este admisibilă atunci când pierderea titlului creditorului este rezultată dintr'o cauză de forță majoră, furt sau luare prin violență, totuși oportunitatea și utilitatea ei este lăsată la suverana apreciere a instanțelor judecătorești care pot s'o încuviințeze sau s'o respingă după împrejurări;

Având în vedere că din dosar se constată : a) că reclamantul Cristea Dumitriu a pretins la Tribunal că asociația în participatie a existat între toți patru frați și beneficiu ce urma a se împărți, era în patru, de fiecare 25⁰/₀; că chemat la interogator înaintea Curții, prin răspunsul său declară că a fost angajat pentru a treia parte din beneficiu și că i s'a dat și act în acest sens, cu alte cuvinte că asociația a fost compusă numai din trei asociați; b) că Cristea Dumitriu prin cererea prevăzută în acțiune, arată că drepturile sale decurgând din asociație sunt de 100.000 lei, iar din răspunsul său la interogator luat înaintea Curții declară că nu poate ști, că beneficiul se va vedea în urma socotelilor, partea ce i s'ar cuveni; c) că reclamantul Cristea Dumitriu prin concluziunile dela tribunal afirmă că asociația a început în 1912, iar înaintea Curții declară că tovărășia a început în 1914; d) că reclamantul Cristea Dumitriu în biletul de identitate afirmă înaintea autorităților administrative că este funcționar comercial, iar atunci când în urmă intentă această acțiune, susține că este asociat, cu totul altă calitate; deasemenea, în biletul de plata impozitului personal declară că este om de serviciu, iar înaintea instanțelor judecătorești, susține că este asociat; că față de asemenea nepotriviri a cererilor și declarațiunilor sale, Curtea își face convingerea de netemeinicia acțiunii reclamantului Cristea Dumitriu, cum și că cererea sa de a i se încuviința dovada cu martori, este făcută pentru a zădărnici soluția procesului, astfel că apărând, o găsește inutilă și o respinge ca atare.

Având în vedere că Cristea Dumitriu mai susține că Vasile Dumitriu și Nicolae Dumitriu fiind rudă cu dânsul—frații săi—se găsea în imposibilitate morală de a le cere un act scris pentru stabilirea asociației dintre ei.

Având în vedere că dispozițiunile art. 1198 din

codul civil, sunt generale și aplicabile la toate cazurile în care cineva a fost în neputință, nu numai materială dar și morală de a-și procura o probă scrisă.

Având în vedere că dacă acest principiu este exact, în speță nu-și are aplicațiune, căci reclamantul Cristea Dumitriu fiind cu V. Dumitriu și N. Dumitriu în legătură de rudenie de frate, mai de aceeași vârstă și poziție socială, nu se găsea într-o poziție de așa natură ca să existe vr'o considerație, să fie pus în imposibilitate morală, față de dânsii, de a-și procura dela ei o probă scrisă, astfel că proba cumartori, și din această privință urmează a fi respinsă.

Pentru aceste motive, respinge apelul.

Semnat: N. Bădescu-Roșiori, P. Haglopol, A. Juca.

TRIBUNALUL PRAHOVA

SECȚIA III

Audiența dela 26 Septembrie 1919

Președinția d-lui Dem, Marinescu, judecător

Direcțiunea Generală a C. F. R. cu Sigmund Prager

CONTRACT DE TRANSPORT. — DESTINATAR. — DREPTUL SĂU DE A BENEFICIA DE UN CONTRACT LA CARE NU A LUAT PARTE. — DACĂ CONSTITUE O DECĂDERE PENTRU EXPEDITOR. — ART. 432 C. COM. — CONTRACT DE TRANSPORT. — CĂRĂUȘ — CULPĂ. — RESPONSABILITATE. — ART. 423 ȘI 425 C. COM.

1° Dreptul acordat destinatarului prin art. 432 c. com. de a exercita după sosirea lucrurilor la destinație, toate acțiunile ce derivă din contractul de transport, beneficiind de efectele lui deși nu a luat parte la dânsul, nu constituie o decădere pentru expeditor în cazul când el este acela care a suferit paguba, deoarece decăderile de drepturi fiind de strictă interpretare, trebuie a fi prevăzute expres iar nu deduse prin presupuneri.

2° Căraușul este prezumat în culpă și ca atare răspunzător de obligațiunea ce și-a luat de a transporta lucrurile, din momentul în care le primește până la predarea lor destinatarului, câtă vreme nu dovedește că neîndeplinirea obligațiunii lui a provenit din cauza independentă de dânsul și anume cele enumerate în art. 425 c. com.

No. 12—Respins ca nefundat apelul făcut de Direcțiunea Generală a C. F. R. contra cărței de judecată No. 3720 din 1913 a Judecătoriei ocolului I București, în proces cu Sig. Prager, apel trimis în judecarea acestui tribunal în urma casării sentinței trib. Ilfov.

Tribunalul,

Asupra incidentului ridicat de apelanta Direcțiunea C. F. R.

Având în vedere că apelanta invoacă în sprijinul incidentului ridicat, art. 432, 421 al. II și 54 al. 4 reg. transport C. F. R.

Având în vedere că art. 432 cod com. arată că după ajungerea lucrurilor transportate sau după trecerea zilei în care ele trebuiau să ajungă la locul de destinație, destinatarul poate exercita drepturile derivând din contractul de transport, precum și acțiunile de despăgubire, din acel moment el poate pretinde predarea chiar a lucrurilor și a scrisorii de cărat.

Având în vedere că art. 421 al. II se referă la obligațiunea căraușului de a executa ordinele expeditorului până în momentul în care lucrurile fiind ajunse la locul de destinațiune, persoana căreia îi sunt destinate și care posedă actele necesare a făcut cerere de predare căraușului, sau din momentul în care aceasta, a remis scrisoarea de cărat. În aceste cazuri numai, destinatarul lucrurilor transportate are facultatea de a dispune de dânsle.

Având în vedere că art. 53 din regulamentul transporturilor C. F. R., exprimă aceleași idei sub altă formă ale art. 421 al. II c. com., astfel dreptul de dispozițiune al proprietarului încetează chiar când este în posesiunea duplicatului scrisoarei de trăsură, îndată ce după sosirea transportului în stațiunea de destinațiune, scrisoarea de trăsură s'a eliberat destinatarului sau în dată ce aceasta, asemenea după sosirea transportului în stațiunea de destinație, va fi cerut formal eliberarea transportului, din acest moment calea ferată trebuie să se conformeze numai dispozițiunilor destinatarului, rămânând în caz contrar răspunzător pentru marfă.

Având în vedere că atât art. 421 al. II cât și art. 54 al. 4 reg. transport C. F. R. nerezolvând chestiunea de-a ști dacă după ajungerea lucrurilor la destinațiune, expeditorul mai poate acționa pe cărauși pentru cazul când a fost vătămat de cărauși cu ocaziunea contractului de transport, urmează a fi examinat art. 432 c. com. care face mențiune de drepturile deținătorului derivând din contractul de transport, precum și de acțiunile de despăgubiri.

Având în vedere că art. 432 c. com. zicând că după ajungerea lucrurilor transportate la locul de destinație, destinatarul poate exercita toate drepturile derivând din contractul de transport precum și acțiunile de despăgubiri, nu face altceva de cât acordă și destinatarului dreptul de-a uza de efectele unui contract când nu a luat parte, extinzând dreptul de-a intenta o asemenea acțiune și asupra lui, atunci când interesul i-ar dicta să facă aceasta, spre exemplu: căraușul fiind răspunzător de întârziere, art. 432 c. com. dă dreptul destinatarului după expirarea termenului în care marfa trebuia să sosească, să reclame și să

ceară despăgubiri pentru prejudiciul cauzat de faptul întârzierii, tot așa în cazul când marfa călătorind pe rizicul său a fost pierdută, el destinatarul ar fi atunci cel care a suferit prejudiciul și legea prin art. 432 c. com., îi dă dreptul ca prevalându-se de un contract la care el nu a luat parte, să ceară despăgubiri, dar din această extindere a dreptului ce se acordă deținătorului, nu se poate deduce o decădere pentru expeditor de a cere despăgubiri când el este acela care a încercat prejudiciul, decăderile sunt de drept stricte, ele nu se presupun și trebuie să fie exprese.

Având în vedere că interpretând altfel s'ar tinde la o inichitate în cazul când marfa ar fi transportată pe rizicul expeditorului, cu alte cuvinte rămânând proprietatea lui cât timp nu se îndeplinește condițiunea ca să ajungă în primirea destinatarului; destinatarul în acest caz nu are interes să ceară despăgubiri pentru că nu a încercat nici un prejudiciu, iar expeditorul neputând să le ceară după modul de-a vedea contrariu, ar fi decăzut iremediabil din dreptul său. Doctrina invocată de apelant din Vivante, nu este aplicabilă litigiului de față, ea presupune că prejudiciul este încercat de destinatar și deci el are interes să-și realizeze drepturile.

Având în vedere că, în specie, intimatul susține că marfa a călătorit pe rizicul lui, apelantul necombătând această aserțiune a sa.

Având în vedere că din scrisorile și telegramele adresate de P. Bercovici lui Sigmund Prager, rezultă că marfa a călătorit pe rizicul expeditorului Sigmund Prager; că destinatarul P. Bercovici constatând lipsa a parte din marfa, i-a comunicat expeditorului Sigmund Prager că nu-și ia nici-o răspundere și nici nu ridică transportul, cerând ca recepțiunea în gara Iași și constatarea de către însuși agenții C. F. R. să se facă în prezența procuratorului firmei Sigmund Prager. Este deci evident că cel care a suferit un prejudiciu este numai Sigmund Prager, singurul care are interes și deci este în drept de a cere despăgubiri.

Pentru aceste motive, respinge incidentul și dând cuvântul în fond, urmează a se examina în prealabil chestiunea de fapt:

Având în vedere că din scrisoarea de trăsură rezultă că lada la expediere avea 85 de kgr. iar în gara Iași la sosire prin procesul-verbal încheiat de agenții C. F. R. cu 7 kgr. mai puțin; că dacă se obiectează de apelantă Direcția C. F. R. că poate că nu s'a cântărit de loc lada la expediere, aceasta nu exclude răspunderea apelantei, întrucât este din culpa sa și câtă să-i suporte consecințele; sunt însă indicii care dovedește contrariu de cele afirmate de apelantă. În originalul scrisorii de trăsură aflată la

dosar greutatea în kgr. este scrisă cu creionul chimic întrebuințat de agenții C. F. R. pe câtă vreme restul scrisorii de trăsură este scrisă cu cerneală de către expeditor;

Având în vedere că intimatul a dovedit cu 3 martori audiați înaintea Trib. comercial Ilfov s. I, că mărfurile lipsă au fost puse în ladă la expediere;

Având în vedere că apelanta spre a combate efectul acelor depozițiuni a propus martori cari au fost audiați la trib. Prahova într-o ședință precedentă; doi martori declarând că lada la sosire se afla în bună stare, iar al treilea T. Bercovici declară că o scândură era puțin atinsă deducând de aci că s'ar fi umblat în ladă;

Având în vedere că în procesul-verbal încheiat de agenții C. F. R. se menționează că lada nu avea cercuri, deci o scândură a lăzei s'ar fi putut ușor ridica și pune la loc, mai cu seamă pentru cei ce au îndemânarea și obișnuința de a face asemenea operațiuni;

Având în vedere că așa fiind, este evident că lada expedită cu mărfuri de blănărie a fost violentată în timpul transportului dela București la Iași;

Având în vedere că dacă apelanta C. F. R. obiectează că s'a făcut o eroare la împachetarea lăzei, punându-se și blănuri de epure care nu erau trecute în factură și de aci conchizând că funcționarii casei Prager au pus blănuri albe de epure de casă în loc de blănuri de astrahan, este nejustificată, întrucât ceea ce interesează este greutatea totală a lăzei la expediere care era de 85 kgr. împreună cu acele blănuri de epure și greutatea de 78 kgr. la sosire în gara Iași, deci diferență de 7 kgr;

Având în vedere că așa fiind, diferența de 7 kgr. este explicabilă prin ridicarea blănurilor de astrahan, după ce lada a fost violentată în timpul transportului.

In drept,

Având în vedere că conform art. 1073 c. civ., creditorul are dreptul de a dobândi îndeplinirea exactă a obligațiunei și în caz contrar are dreptul la desdaunare;

Având în vedere că conform art. 1075 cod. civ., orice obligațiune de a face sau a nu face se schimbă în dezdaunări în caz de neexecuțiune din partea debitorului;

Având în vedere că conform art. 425 cod. com., căraușul este răspunzător de pierderea sau de stricăciunea lucrurilor ce i-au fost încredințate, spre transport din momentul în care le primește până la acela al predăreilor destinatarului, așa că dacă nu probează că pierderea sau stricăciunea au provenit din caz fortuit sau din forță majoră, din chiar viciul

propriu al lucrurilor sau din natura lor, din faptul expeditorului sau din acela al destinatarului (v. și art. 1156, 1475 c. civ.).

Având în vedere că așa fiind, căraușul este prezumat în culpă și ca atare răspunzător de obligațiunea ce și-a luat-o de a transporta lucruri din momentul în care le primește până la acela al predării lor destinatarului, câtă vreme nu dovedește că nu s'a putut îndeplini obligațiunea din împrejurări independente de voința lui și anume cele enumerate în art. 425 cod. comercial.

Având în vedere că conform art. 423 c. com., căraușul este răspunzător de faptele subordonaților săi, de ale tuturor căraușilor succesivi, și de ale oricărei alte persoane, când dânsul i-a încredințat facerea transportului (v. și art. 1000, 1473 și 1624 cod. civ.).

Considerând că în specie căraușul, apelanta Direcțiunea C. F. R., nu dovedește împrejurări independente de voința sa și deci fiind prezumată în culpă, este răspunzătoare de daune către expeditorul Sigmund Prager, intimatul în apel.

Considerând că astăzi în instanță intimatul în apel, expeditorul Sigmund Prager, cere confirmarea cărței de judecată a ocol. I București prin care i s'a alocat daune-interese 1360 lei pentru marfa găsită lipsă, în lada expedită, cu procente de 6% pe an dela 31 Octombrie 1912, data intentării acțiunii, și până la achitare, plus 40 lei cheltueli de judecată.

Pentru aceste motive, redactate de d-l supleant, respinge ca nefundat apelul.

Semnați: Dem. Marinescu, C. Ștefănescu-Priboi.

TRIBUNALUL BRAILA

SECȚIUNEA II-a

Audiența dela 6 Maiu 1920

Președinția d-lui C. Dumitrescu, judecător

N. S. Albulescu cu P. Buricea

ARVUNĂ.—MIJLOC DE DEZICERE.—DAUNE CONVENȚIONALE.—DAUNE FIXATE DE JUDECĂTOR.—(ART. 1298 C. CIV.).

Oridecâteori se stabilește că neexecutarea unui contract în care s'a dat arvună este imputabilă uneia dintre părți și că aceasta nu se poate sustrage consecințelor neexecutării, în ceeace privește fixarea perderilor încercate de partea care nu este în culpă după urma neexecutării obligațiunii de către partea care este în culpă, arvuna care trebuie a fi perdată sau restituită îndoită de către partea care este în culpă fiind prețul cainții, constituie despăgubirea cuvenită părții nevinovate și care înlocuiește daunele cauzate acesteia prin neexe-

cutarea contractului de către partea care este în culpă.

În cazul acesta arvuna fiind o evaluare și o lichidare anticipată a daunelor ce ar încerca creditorul după urma neexecutării contractului de către datornic, această împrejurare împiedică pe creditor de a reclama alte daune pe lângă cele convenite, a căror evaluare să se facă de judecător.

Tribunalul,

Având în vedere apelurile făcute de N. S. Albulescu și P. Buricea contra cărții de judecată com. No. 122/919 a judecătoriei ocolului rural Slobozia-Ci-reșu, prin care apelantul P. Buricea a fost obligat să plătească apelantului N. S. Albulescu suma de 400 lei arvuna îndoită, plus 200 lei daune.

Având în vedere că din actele aflate în dosar și susținerile părților se constată că între apelanți a intervenit un contract, în baza căruia apelantul P. Buricea s'a obligat a vinde apelantului N. S. Albulescu, 10 saci cu porumb tocmiți cu 150 lei sacul, primind vânzătorul dela cumpărător înainte suma de lei 200 ca arvună. Apelantul vânzător neîndeplinindu-și obligațiunea, apelantul cumpărător l'a acționat în judecată pentru a fi obligat a-i plăti lei 400 arvuna îndoită cum și lei 1000 daune cauzate pentru nepredarea porumbului vândut. Acțiunea fiind admisă pentru 400 lei arvună îndoită și lei 200 daune, ambele părți au apelat hotărîrea primei instanțe.

Având în vedere că pe când apelantul reclamant cere majorarea daunelor-interese, apelantul pârât se opune la plata oricăror daune, acestea fiind excluse din moment ce a fost obligat să plătească arvuna îndoită.

Considerând că nu se contestă că la formarea contractului pentru vânzarea celor 10 saci cu porumb, ambele părți contractante au convenit ca suma de lei 200 răspunsă din prețul vânzării de apelantul cumpărător apelantului vânzător, să fie considerată ca arvună iar nu ca acot din prețul vânzării.

Considerând că se numește arvună o sumă de bani, sau orice lucru mișcător, ce o parte dă celei l'aite părți în momentul încheerii contractului, cu scopul de-a servi, fie ca mijloc de dezicere (arrha poenitentialis), fie pentru a asigura executarea contractului (arrha confirmatoria).

Considerând că împrejurarea că un contract este însoțit de arvună, modifică efectul angajamentului părților contractante, în caz de neexecutare a contractului, din vina uneia dintre părți, dupecum arvuna servește ca mijloc de dezicere sau are caracterul confirmatoriu.

Considerând că părțile contractante sunt libere în

momentul formării contractului, să convie asupra caracterului ce vor să dea arvunei, iar dacă au omis de a face aceasta, situațiunea părților, când s'a dat arvună, este cărmuită de art. 1298 c. civ. dupe care determinarea caracterului arvunii este lăsată la discrețiunea părții, care nu este în culpă.

Considerând într'adevăr că, din termenii art. 1298 c. civ., rezultă că dacă contractul nu se execută din vina uneia din părțile contractante, partea care nu este în culpă, poate să renunțe și ea la executarea contractului, și considerând arvuna ca mijloc de dezicere, s'o oprească ca despăgubire pentru neexecutarea contractului de către cealaltă parte, sau, având'o dată, să ceară restituirea ei îndoită. Deasemenea partea care nu este în culpă, mai are dreptul să ceară executarea contractului cu daune-interese ce se vor fixa de judecător, în care caz, arvuna dată se va imputa asupra prețului stipulat prin contract, sau se va ține seamă de ea la fixarea daunelor-interese.

Că urmează a examina dacă prin darea de arvună care servește ca mijloc de dezicere, părțile n'au regulat chestiunea daunelor prin chiar convențiunea lor, sau evaluarea daunelor urmează a se face de judecător.

Considerând că oridecâteori se stabilește că neexecutarea unui contract în care s'a dat arvună este imputabilă uneia dintre părți și că aceasta nu se poate sustrage consecințelor neexecutării, în ceace privește fixarea perderilor încercate de partea care nu este în culpă dupe urma neexecutării obligațiunii de către partea care este în culpă,—arvuna care trebuie a fi perdată sau restituită îndoită de către partea care este în culpă fiind prețul căinții, constituie despăgubirea cuvenită părții nevinovate și care înlocuiește daunele cauzate acesteia prin neexecutarea contractului de către partea care este în culpă.

Că, în cazul acesta, arvuna fiind o evaluare și o lichidare anticipată a daunelor ce-ar încerca creditorul, dupe urmarea neexecutării contractului de către datornic, această împrejurare împiedică pe creditor de-a reclama alte daune pe lângă cele convenite, a căror evaluare să se facă de judecător.

Considerând că în specie neexecutarea contractului de vânzarea porumbului, datorindu-se vinii apelantului vânzător de a nu-și fi îndeplinit obligațiunea de-a preda porumbul vândut, potrivit principiilor de mai sus, apelantul cumpărător era în drept a cere fie executarea contractului cu daune-interese ce s'ar apecia conform dreptului comun, în care caz arvuna de 200 lei dată apelantului vânzător urma să se impute asupra prețului vânzării, ori să fie ținută în seamă la fixarea daunelor. sau să renunțe la contract și să ceară restituirea arvunei îndoită;

Ca apelantul cumpărător însă, uzând de dispozițiunile art. 1298 c. civ. în sensul că, la rândul său renunțând și el al contract, a cerut ca cel l'alt apelant să-i restituie arvuna îndoită, prin aceasta numitul a considerat arvuna ca un mijloc de dezicere, și deci, ca preț al despăgubirii sale de paguba ce i-a pricinuit apelantul vânzător prin neexecutarea obligațiunii contractată.

Că, așa fiind, arvuna reprezentând daunele-interese suferite de apelantul reclamant din cauza neexecutării contractului de către cel l'alt apelant, daunele fixate în momentul încheerii contractului pentru cazul când arvuna ar servi ca mijloc de dezicere, apelantul nu mai poate cere și daune-interese cear urma să se fixeze de judecător, la care ar fi avut dreptul numai când n'ar fi renunțat la contract, ci ar fi cerut executarea lui, ceace trebuia să facă, dacă neexecutarea contractului i-a pricinuit daune mai mari de cât arvuna îndoită.

Că, prin urmare, apelul făcut de N. S. Albulescu ne fiind întemeiat, cată a fi respins ca atare, iar apelul făcut de P. Buricea fiind fundat în parte, acesta urmează a fi apărât de daunele-interese fixate de prima instanță în suma de lei 200, menținându-se condamnațiunea pentru suma de lei 400, ce reprezintă arvuna îndoită.

Pentru aceste motive, redactate de d. Const. Dumitrescu, judecător de ședință, admite în parte, etc.

Semnații: C. Dumitrescu, C. Ștefănescu.

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ

C. APEL CAEN, 29 OCT. 1912

RESPONSABILITATE.—ACCIDENT.—CURSE DE CAL.—RĂNIRE.—CAL AMBALAT.—PROPRIETAR.—ART. 1385 C. CIV. (ART. 1001 ROM.).

Proprietarul care angajează un cal în o cursă își asumă prin aceasta riscurile ce rezultă obișnuit din curse, și printre aceste riscuri, figurează căderea jocheului și a animalului. Caii de curse trebuie deci a fi dresați astfel ca să nu se sperie de strigările și gesturile publicului.

Prin urmare, își atrage responsabilitatea prevăzută de art. 1385 C. civ. (art. 1001 c. civ. rom.), proprietarul unui cal de cursă care, după ce a trântit pe jocheul său și a pătruns în incinta publicului, a răsturnat și rănit un spectator.

(Gaz. Trib. 1 Aug. 1913).

Notă.—Jurisprudența este fixată în acest sens că dispoziția art. 1001 C. civ. e generală și urmează a fi aplicată oridecâteori o daună a fost cauzată de un animal, și nu e nici o rațiune de a-l înlătura aplicațiunea în caz de accidente ocazionate la curse de cal cari au luat parte la alergări. V. D. Alexandresco, V, p. 562 text și nota 1 și 2.